

POSTSAJAMSKI IZVEŠTAJ

Naziv događaja	Jedanaesti sajam privrede zapadne Srbije „SPREG 2014“
Datum održavanja	23, 24, 25. April 2014.
Mesto održavanja	Omni Centar, Valjevo, Srbija
Površina izložbenog prostora	2.500 m ² (dve hale 2.000 m ² , otvoreni prostor 500 m ²)
Organizator	„Regionalna asocijacija malih i srednjih preduzeća, zanatskih radnji i preduzetnika zapadne Srbije“, Valjevo
Izvršni organizator	Agencija za marketing i turizam „Gatti“, Valjevo
Suorganizatori	Kompanija „Europrom“, Valjevo
	Domaći trgovački lanac (DTL)
Broj izlagača	Glavna hala (146), Hala broj 2 (45), Otvoreni prostor (15), Ukupno: 206
Broj delatnosti zastupljenih na sajmu	cca 50
Broj predstavljenih novih proizvoda na sajmu	cca 7.000
Broj posetilaca	cca 8.500 (cca 2.500 poslovnih ljudi-profesionalaca)

Jedanaesti sajam privrede u Valjevu ove godine je održan 23, 24. i 25. aprila u prostorima sportsko-privrednog kompleksa Omni Centra u Valjevu. U organizaciji Regionalne asocijacije malih i srednjih preduzeća i suorganizaciji Agencije za marketing i turizam Gatti, kompanije Europrom i Domaćeg trgovačkog lanca, ovogodišnja regionalna privredna sajamska manifestacija okupila je oko 200 izlagača iz, do sada, najvećeg broja gradova iz Srbije i Bosne i Hercegovine (40). Ovaj podatak vrlo je značajan sa aspekta učvršćivanja brenda sajma SPREG i prepoznatljivosti sajma širom zemlje, te je zvanično od ove godine manifestacija dobila novi naziv - Sajam privrede zapadne Srbije SPREG. Ova promena početak je faze ozbiljnijeg razvoja manifestacije i plana da u narednim godinama sajam postane centralna privredna manifestacija na teritoriji zapadne Srbije, a koja će privrednicima i lokalnim samoupravama iz zapadne Srbije omogućiti da učvršćuju saradnju, razmene nova iskustva i ideje, razgovaraju o problemima i rešenjima, unaprede svoje poslovanje i da na jednom mestu predstave sve ono čime se bave.

U dve izložbene hale i na otvorenom izložbenom prostoru uspešno je nastavljen koncept koji je organizator uspostavio na prošlogodišnjem jubilarom sajmu. Uz znatna poboljšanja

kvaliteta izlagačkog prostora i pre svega programskog dela sajma, na sajmu u Valjevu i ove godine je primarni fokus bio na domaćoj proizvodnji koja je činila 80% ukupne izlagačke strukture, dok je 20% pripalo delatnostima usluga, trgovine i dr.

Najveći procenat izlagača bio je iz industrije hrane i pića, pa je i akcenat ovogodišnjeg sajma bio upravo na ovoj grani industrije, koja u Srbiji trenutno ima veliki značaj i pre svega potencijal za dalji razvoj.

Za razliku od većine drugih sajmova u zemlji, valjevski SPREG 2014 je u obe izložbene hale zabeležio povećan broj štandova i broj izlagača u odnosu na prošlu godinu. U uslovima veoma nepovoljnog privrednog ambijenta u zemlji, ovo svakako predstavlja izuzetan uspeh.

Glavna izložbena hala na sajmu SPREG 2014 bila je mesto gde se predstavilo 146 izlagača na pojedinačnim i grupnim štandovima. Na ukupno 44 štanda svoje proizvode predstavili su domaći proizvođači iz različitih branši, a kao i svake godine na sajmu su učestvovala organizovane opštine sa svojim predstavnicima privrede. Od opština Kolubarskog okruga i ove godine su na sajmu bili domaćini opštine Mionica i Osečina, a po treći put učestvovala su i opštine Kosjerić i Priboj. Od ostalih organizovanih opština sa svojim privrednicima na sajmu su se predstavile i opštine: Bogatić, Ljubovija, Prijepolje i Pirot. Pored privrednika, na štandovima lokalnih samouprava promovisani su i turistički potencijali opština kao i mogućnosti za saradnju sa drugim samoupravama i potencijalnim investitorima. Po prvi put su se na zajedničkom štandu predstavili i najveći srpski proizvođači voćnih rakija vrhunskog kvaliteta, a na sajmu je inicirana i tešnja saradnja proizvođača iz ove branše i to afirmacijom udruženja Srpska rakija koje se bavi unapređenjem poslovanja, edukacijom i standardizacijom kvaliteta proizvoda svojih članova.

Hala broj 2 značajno je promenila svoj izlagački prostor, a centralno mesto zauzeo je jedinstveni koncept pod nazivom „Domaće“ koji je premijerno predstavljen u Srbiji na ovogodišnjem sajmu u Valjevu. Radi se o novoj robnoj marki pod čijim znakom će biti brendirani isključivo proizvodi lokalnog (domaćeg) porekla. Ovim konceptom podstaci će se domaći proizvođači koji će krajnjem potrošaču omogućiti kvalitetan proizvod poznatog porekla dostupan širom Srbije u velikom broju maloprodajnih objekata Domaćeg trgovačkog lanca. U hali 2 bilo je 50% više izlagača nego prethodne godine, a unapređeno je i povećan broj izlagača-poznatih srpskih kompanija poput Swisslion, Vršacki vinogradi, DTD Ribarstvo, Banini, Kafatex, D-Plus Distribucija, Moravka Pro, Šećerana Te-To, Elixir Natura, Sweet House, Frikom, Unijapak, Agranela, Stočar LSB i dr. U okviru koncepta „Domaće“, predstavljeno je oko 80 novih proizvoda domaćeg porekla od ukupno 12 lokalnih proizvođača (iz Kolubarskog okruga).

Tradicionalno uspešna saradnja organizatora sajma sa Regionalnom privrednom komorom Valjevo i ove godine je nastavljena, pa su na sajmu učestvovali i svoje proizvode predstavili privrednici-članovi RPK Srem, RPK Kraljevo i RPK Subotica na svojim štandovima u hali 2.

Kada govorimo o izlagačkom prostoru na otvorenom, SPREG 2014 bio je mesto na kome se predstavilo petnaest izlagača: rasadnici četinara i cveća (6), auto kuće (2), proizvođači poljoprivredne mehanizacije (3), ostali proizvođači (građ. industrija, pčelarstvo, grnčarija i sl. (4)).

Sajam SPREG u Valjevu, pored izlagačkog dela, posetiocima i učesnicima sajma besplatno omogućuje i trodnevne edukativne i druge programe poput seminara, tribina, prezentacija i okruglih stolova.

Ovogodišnji program obeležilo je nekoliko važnih događaja, a prvog dana sajma premijerno je prikazan koncept nove robne marke „Domaće“ čijem predstavljanju su prisustvovali vlasnici članica Domaćeg trgovačkog lanca, menadžeri nekoliko velikih nacionalnih kompanija, predstavnici lokalnih samouprava i Privredne komore Srbije. Tokom prvog dana sajma održan je i prvi deo seminara na temu preduzetništva u funkciji održivog razvoja, u organizaciji Instituta za održivi razvoj Poslovnog fakulteta iz Valjeva, a Direkcija za poljoprivredu i robne rezerve Grada Valjeva sa gostima proizvođačima organske hrane iz Bosne i Hercegovine organizovala je i prezentaciju projekta studije organske poljoprivrede valjevskog regiona i makro regiona kantona Sarajevo. Vrlo značajna je i tribina na temu ekonomskih reformi u Srbiji koju je vodio predsednik Srpske asocijacije malih i srednjih preduzeća Aleksandar Stevanović, jedan od najpriznatijih ekonomista u zemlji i regionu. Drugog dana sajma svoj program na temu ženskog preduzetništva realizovala je Regionalna privredna komora Valjevo u saradnji sa Udruženjem poslovnih žena Srbije. Agencija za regionalni razvoj opština kolubarskog okruga prezentovala je projekat mentoringa za novoosnovana preduzeća i preduzetničke radnje koji realizuje uz pomoć Nacionalne agencije za regionalni razvoj (NARR) i Ministarstva regionalnog razvoja i lokalne samouprave. Vrlo uspešan nastup na ovogodišnjem sajmu imala je i opština Prijepolje, koja je drugi dan sajma iskoristila za prezentaciju svojih privrednih i turističkih potencijala uz prisustvo predsednika opštine Prijepolje i direktorke Turističke organizacije Prijepolje. Tokom drugog dela seminara o preduzetništvu u funkciji održivog razvoja Poslovnog fakulteta iz Valjeva raspravljalo se o intelektualnoj svojini i međunarodnim standardima kao prilici za razvoj preduzetništva i uslovu za izlazak na evropsko tržište. Trećeg dana sajma realizovano je nekoliko planiranih grupnih poseta privrednika, a održan je i značajan skup proizvođača voćnih rakija i predstavnika Poljoprivredne savetodavne stručne službe Valjevo, koji su imali priliku da prisustvuju predavanju poznatog srpskog tehnologa Ivana Uroševića. Tokom sva tri dana trajanja sajma, u sajamskim halama i na otvorenom prostoru održano je i nekoliko posebnih degustacija i promocija prehrambenih proizvoda i alkoholnih i bezalkoholnih pića.

Kada je reč o broju posetilaca tokom tri dana trajanja manifestacije treba uzeti u obzir da je ulaz na sajam besplatan, a samim tim nije moguće voditi zvaničnu 100% tačnu evidenciju o broju posetilaca. Ovogodišnji sajam obeležili su izuzetno loši vremenski uslovi tokom drugog i trećeg dana, međutim po proceni organizatora, kroz sajamske hale prošlo je za tri dana preko 8.500 posetilaca iz zapadne i centralne Srbije, a primetan je bio i broj posetilaca iz Republike Srpske tj. Bosne i Hercegovine. Ovo je rezultat izuzetno sprovedene marketinške promocije manifestacije (otvaranju sajma prisustvovalo je 15 lokalnih tj. nacionalnih medija (TV, radio i novinskih dopisnika) iz Srbije i Bosne i Hercegovine), ali i činjenici da je brend SPREG postao prepoznatljiv širom zemlje i predstavlja veoma značajnu kariku među privrednim manifestacijama u regionu zapadne Srbije.

Uz sajamski izveštaj kao značajno merilo rezultata manifestacije, organizator je na dosadašnjim sajmovima na razne načine organizovao istraživanja i anketirao učesnike sajma kako bi prikupio informacije značajne za unapređenje manifestacije, a najviše zbog činjenice da je sajam pre svega usmeren ka zadovoljenju poslovnih planova izlagača-učesnika i da je pozitivan efekat nastupa na sajmu krucijalan za poboljšanje privrednog ambijenta u samom

preduzeću (organizaciji) a i društvenoj sredini u kojoj ono posluje. Ove godine u saradnji sa Poslovnim fakultetom Univerziteta Singidunum iz Valjeva sprovedena je anketa među posetiocima i izlagačima, čiji cilj je bio identifikacija glavnih prednosti i nedostataka same manifestacije, a delom i grada-domaćina Valjeva.

Sajam privrede zapadne Srbije SPREG koji se održava u Valjevu već jedanaest godina za redom, predstavlja jednu od retkih manifestacija u zemlji koja, uzevši u obzir obim i organizacionu strukturu, preko 85% svog ukupnog budžeta obezbeđuje iz sopstvenih izvora organizatora (95% od prodaje izložbenog prostora, 5% sponzorskih sredstava). Ovo je i razlog zbog koga će, zarad unapređenja manifestacije, morati da se pronađe stabilan izvor finansiranja manifestacije kroz sponzorske, donatorske i projektne ugovore, kako bi se u Gradu Valjevu ova značajna manifestacija i dalje održavala.

Jovan Grujić s.r.
Predsednik Regionalne asocijacije malih i srednjih
preduzeća, zanatskih radnji i preduzetnika zapadne Srbije

U Valjevu, 20. jul 2014. godine